

VI. UTÓSZÓ AZ I. KIADÁSHOZ

*„Ha a bűnt nem követi büntetés, nincs többé törvény.
És ha nincs törvény, a világ se világ, az ember se ember.”*

Gyurkó László

Ezt a történetet nem lehet befejezni. Mint a hegyomlás, ha megindul, továbbzúdulva mindegyre növekszik. Újabb és újabb adatközlők jelentkeznek – azaz hát dehogy is jelentkeznek, odáig még nemigen terjed a bátorságuk, de ha felkutatjuk, felkeressük őket, már nem tagadják meg a tájékoztatást, legfeljebb arra kérnek, ne közöljük a nevüket, mert abból még könnyen baj lehet. Ha nem nekik, hát utódaiknak. Ugyanakkor egyre többen igénylik, hogy vértanúhalált szenvedett hozzátartozóikról méltóképpen megemlékezhessenek, ne mossák össze ártatlan nevüket és emléküket a háborús bűnösökével, fasiszta gyilkosokéval.

A kutatást folytatni lehetne, de sürget az idő. Az áldozatok tiszteletére emelt emlékmű már itt magasodik a zentai köztemetőben, ideje hát, hogy ez a könyv mint szellemi emlékmű is napvilágot lásson. Addig, amíg élnek még azok, akiknek ez a szomorú epizód (városunk története, sajnos, nem szűkölködik ilyenekben) egész életüket tönkretette, megkeserítette. Nem azért, hogy bárkit is bosszúra, megtorlásra ösztönözzön. A vérbosszúból elég

volt itt is, másfelé is. De hogy tisztára mossa az áldozatok emlékét, és hogy megmutassa: többé már nincs ok a félelemre, a titkolózásra, nyíltan szembe kell néznünk múltunkkal nekünk is, másoknak is.

Ami a könyvből világosan kiderül, az az, hogy a rendszerváltozást követő hónapokban itt, Zentán is véres bosszút álltak a magyar lakosságon, bírósági eljárás és ítélet nélkül csaknem száz egyént fosztottak meg életétől. Meglehet, nem volt mindegyikük teljesen ártatlan, ám ez per útján nem nyert bizonyítást. Márpedig alapvető jogszabály, hogy amíg a bűnösség nem bizonyított, addig a gyanúsítottat ártatlannak kell tekinteni. Itt egyetlen gyanúsítottnak a bűnössége sem nyert bizonyítást, s ha egyiknek-másiknak volt is bűne, az semmiképpen sem volt akkora, amiért halálbüntetést lehetett volna kiróni. A kivégzések tehát közönséges gyilkosságok voltak, elszennvedők pedig áldozatoknak tekinthetők. A cél – a harácsoláson túl – a magyar lakosság megfélemlítése, ami teljes mértékben sikerült is.

Ez a könyv nincs lezárva. Tisztában vagyunk azzal, hogy lesznek kifogások, ellenvélemények is vele kapcsolatban. Állunk elébe!

Maga a szöveg is közöl ellentmondásos állításokat, véleményeket, úgy, ahogy azt az adatközlők elmondták. Nem foglaltunk állást annak tekintetében, hogy ki mond igazat, ki emlékezik pontosabban. Ezért minden egyes fejezetben és alfejezetben szigorú ábécésorrendet tartva soroltuk fel az információkat, csupán a családtag hosszabb elbeszélését közöltük külön bekezdésben, a rövidebb

adatok, megjegyzések után. Köszönettel veszünk minden újabb helyreigazítást, pótlást, kiegészítést.

Ugyanakkor köszönetet mondunk mindazoknak, akik munkánk során segítségünkre voltak: elsősorban adatközlőinknek, de nem kevésbé vagyunk hálásak Zenta város önkormányzatának, a Történelmi Levéltár, a Városi Könyvtár, a zentai Múzeum és a Thurzó Lajos Művelődési Központ igazgatójának és dolgozóinak, akik mindenben felbecsülhetetlen értékű segítséget nyújtottak.

A szerző

Zenta, 1994. október 6-án